

Krystalldyrking for de tålmodige

Av Jan Stenløkk

Per Skrefsrud er en tålmodig mann. Som alle oss andre er han interessert i mineraler og krystaller, men har også dyrket sine egne saltkrystaller – et prosjekt som ble påbegynt i 1987, altså for 27 år siden!

Salt er en klassiker for å dyrke egne krystaller. Det er svært lett å få utkrystallisert saltkuber fra en oppløsning, det er ikke et giftig stoff og ikke minst er det lett å få tak i. Som regel blir imidlertid ikke krystallene firkantede kuber slik de burde etter læreboka, men de blir heller flate eller har utpreget "hopper-struktur", dvs mer eller mindre hule og med trappetrinnvekst. Andre slike "hopper-krystaller" selges for øvrig i alle steinbutikker i form av vismut-krystaller.

Hvis en skal dyrke egne saltkrystaller, så vær klar over at en del bordsalt er tilsatt anti-klumpemiddel, noe som kan gjøre det

Per Skrefsrud med en fin, firkantet saltkrystall og en modell av atomgitteret til NaCl – natriumklorid.

Et digert krystallaggregat med salt.

noe vanskeligere å få krystaller. Hvis det går dårlig med å få fram krystallene, så prøv heller havsalt. Salt har for øvrig den spesielle og temmelig unike egenskapen at det løses mer eller mindre like mye enten det er i varmt eller kaldt vann (360 g i en liter vann). Men store blir krystallene ikke med en gang, og det tar tid! Det dannes derimot en mengde småkrystaller, fra millimeter til kanskje en halv centimeter eller der omkring. Nå må disse få vokse

videre, og det skjer ved å velge de mest perfekte som grobunn og sette i en ny løsning med mettet saltlake.

Krystallene som Skrefsrud har dyrket, har fått vokse i et syltetøyglass med spikerhull i lokket. En langsom fordampning av vannet gir bedre forhold for å få frem perfekte kuber, fremfor et aggregat av småkrystaller eller med "rotete" krystallstruktur. Krystallene blir også mer klare. Etter et par år hadde han flotte og perfekte krystaller på noen centimeter. Prosessen ble gjentatt flere ganger som beskrevet over; salt løst i lunkent vann i mettet løsning eller bunnfallet siles fra løsningen som brukes

på nytt. De beste krystallene får vokse videre og blir større.

I dag, etter 27 år, kan resultatet av tålmodigheten beundres i form av flere store og perfekte saltkuber på 6-7cm. Det vil si, at hvis du begynner "dyrkingen" i dag, kan du beundre resultatet i år 2041!

Til slutt, det er en dårlig ide å gi støvete saltkrystaller en god vask, slik samboeren til en kollega av meg gjorde, for å glede mannen med å vaske mineralsamlingen! Vær også klar over at salt er hydroskopisk, det kan tiltrekke vann hvis de står i fuktige omgivelser.

SØNDAG 15/6 -2014 GEOLOGI (STEINTREFF)
MED GRATIS GULLVASKING FOR
BARN PÅ HISTORICA I RAKKESTAD
TID 12.00 - 17.00

Vi stiller med gratis bord ute for dem som vil selge, bytte stein - mineraler.

Kontakt Per Arne innen 12/6 på tlf 97083684 / 69221999
Les om div.utstillinger m.m på www.historica.no
Inngang kr.50,- Barn inntil 12 år gratis

Foto: Brit Lannem

Foto: Brit Lannem

Arg. GRUVA`S VENNER, www.rakkestad-historielag.no
Sted : HISTORICA, GAUTESTAD. (Riksvei 111) RAKKESTAD